

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-677

21.9.2020

Landkreditt Forsikring AS

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Hånd klemte i maskin – ikke tilkoblet sikkerhetsmekanisme - grov uaktsomhet – yfl. § 14.

Forsikrede drev med daglig rengjøring av en fugemaskin, da en kollega av ham fjernet et glass fra enden av produksjonslinjen. Dette fikk maskinen til å starte med fugging av neste glass og forsikrede fikk hånden klemte mellom glass og kjetting. Maskinen hadde en sikkerhetsmekanisme, som ikke hadde vært koblet til på mange år, men forsikrede kunne ha brukt styringspanelet (manuelt) for å stoppe maskinen før rengjøringen. Selskapet avkortet forsikredes krav med 20 % under henvisning til at han hadde opptrådt grovt uaktsomt. Etter en konkret vurdering konkluderte nemnda med at forsikrede utviste grov uaktsomhet ved å foreta den aktuelle handlingen uten å forsikre seg om at maskinen var skrudd av. Nemnda bemerket videre at en endelig vurdering av avkortningen størrelse måtte utstå til skadeomfanget var avklart, men at avkortningen ikke måtte overstige 20 %.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1963, produksjonsarbeider) var utsatt for en arbeidsulykke 9.11.18 i sin jobb som produksjonsarbeider ved V. AS i forbindelse med vedlikeholdsarbeid av en fugemaskin.

Skademeldingen til selskapet er datert 12.11.18:

(Forsikrede) har rensert maskin som var på, samtidig (L.) heiset av glass av siste fugemaskin stasjon. Fugemaskin begynte å fuge neste glass og klemte hans hånd mellom glass og kjetting. Jeg brukte nødstop for å stoppe maskin og hjalp ham for å løsne klemte hånd fra maskinen. Vi har ringt til ambulansen og (M.) fikk førstehjelp. Han ble hentet av luftambulanse og ble fløyet til (S. sykehus).

I rapport av 12.2.19 fra arbeidstilsynet fremkommer:

(...)

Det skal i utgangspunktet ikke være mulig å drive på med vedlikeholdsarbeid på maskinen mens den fuger. For å drive vedlikeholdsarbeid må man åpne en port som gjør at man kommer til i maskinen, og når man åpner denne porten, så stopper maskinen. Denne sikkerhetsmekanismen var utkoblet på ulykkestidspunktet.

Denne sikkerhetsmekanismen har vært utkoblet lenge, noe som har vært kjent av flere arbeidstakere. Sikkerhetsmekanismen er i imidlertid blitt tilkoblet igjen i etterkant av ulykken.

Selskapet vurderte forsikredes opptreden som grovt uaktsomt 7.12.18 og fant at det ville innhente nærmere opplysninger for å vurdere avkortningsgraden. Under henvisning til skademeldingen, varslet selskapet om at avkortningsgraden ville ligge rundt 15-20 %. Forsikrede påklaget avgjørelsen 17.12.18.

Selskapet innhentet deretter en rapport av 26.9.19 fra F. AS:

Skadelidte opplyste at han har jobbet ved (V.) i ca. 10 år. Han har stort sett hele tiden jobbet på den maskinen der ulykken skjedde. Vanligvis jobber han mest alene på maskinen, men det hender han får hjelp.

Maskinen er en fugemaskin som fungerer som en «linje», der det kommer glass på glass.

Maskinen rengjøres skikkelig etter endt arbeidsdag når produksjonen har slutt for dagen. Det er alltid skadelidte som foretar dette renholdet.

I løpet av arbeidsdagen foretar skadelidte det som beskrives som "vedlikeholdsrenhold" på maskinen, der han gjør rent et hode som blir tilsmusset av selve fuggingen. Det var under et slik renhold at ulykken skjedde.

Skadelidte forklarte at han lukket opp gitterporten for å foreta rens av dette hodet. Maskinen fungerer slik at neste glass ikke kommer inn i maskinen forfuging, før man har fjernet glasset i enden av linjen. I utgangspunktet stopper derfor maskinen når det ferdige glasset fortsatt står der det står.

Det som skjedde denne gangen var at skadelidte gikk inn bak gitterporten, bøyde seg ned med et redskap for å gjøre rent. Han ble da sittende med ryggen til dette siste glasset. Han hadde i utgangspunktet ingen medhjelpere på maskinen da han skulle utføre rengjøringen. Skadelidte så derfor ikke at en av de andre ansatte kom til og løftet det ferdige glasset bort fra enden av produksjonslinjen. Hun som gjorde dette heter (L.). Da (L.) tok bort siste glass, medførte det at maskinen startet opp igjen, og sendte inn et nytt glass. Det var da ulykken skjedde. Glassene blir transportert på et bånd med kjeder/kjettinger. Da nytt glass kom inn i maskinen, ble skadelidtes hånd klemt mellom glasset og kjeden, og ulykken var et faktum.

(...)

På spørsmål om skadelidte kjenner til at det var koblet ut en sikkerhetsmekanisme som skulle fungert slik at maskinen ikke kunne gå (stoppet) når man åpnet opp sikkerhetsgitteret, sier skadelidte at han kjente til det. Han vet ikke hvem som har koblet denne funksjonen ut, men den har aldri vært i funksjon de 10 årene han har jobbet der.

Det er notert etter møte ved vitne Z., som var teknisk leder og kvalitetssjef:

(...)

På spørsmål om hvordan man kunne ha unngått denne ulykken, selv når sikkerhetsmekanismen ikke var koblet på, sier vitnet at skadelidte kunne ha stoppet maskinen ved å bruke styringspanelet.

Han kunne ha trykket på knappet som heter "manuell mode" når han gikk inn for å gjøre rent. Da ville ikke maskinen ha startet selv om noen fjernet det siste glasset. Maskinen startes deretter ved å trykke på knappen for "automatisk mode" når man ville ha den til å gå igjen.

Etter møte med daglig leder R. i V. AS ble det notert:

(...)

På spørsmål om hva som var rutineene for å sikre seg mot at noen løftet av glasset på siste stasjon mens man rensset fugemaskinene, sier (R.) at det ikke var rutiner for å sikre seg mot dette. (R.) forklarte som tidligere at denne omkoblingen av sikkerhetsinnstillingen sikker var gjort for kanskje 15 år siden. Det hadde ikke skjedd noen hendelser, eller nesten - hendelser før ulykken som han kjente til. Det var trolig ingen som tenkte på at det var en mulighet for at det kunne skje heller. I hvert fall ikke (L.).

På spørsmål om (L.) kjente til at maskinen sendte inn neste glass forfuging når man fjernet det siste glasset som var ferdig, sier (R.) at han er så godt som sikker på at (L.) kjente til det. Hun hadde hjulpet til så mange ganger der at det regner han med hun visste. (R.) forklarte videre at det er ikke alltid neste glass står klart for fugging, slik som i dette tilfellet. Skadelidte satt jo med ryggen til, og så ikke (L.) komme (samme som skadelidte har forklart/jre).

Etter mottak av rapporten, avkortet selskapet forsikredes krav med 20 %, se brev av 30.10.19. Forsikrede klaget deretter til Finansklagenemnda 23.1.20.

Forsikrede har i det vesentlige anført at avkortningsspørsmålet bør utsettes til det foreligger endelig avgjørelse fra selskapet vedrørende erstatningsutmålingen og skadens omfang er avklart. Det medfører ikke riktighet at forsikrede ved hendelsen har opptrådt grovt uaktsomt. Det foreligger ingen skriftlig rutine for rensning av maskinen hos arbeidsgiver. Forsikrede opererte maskinen alene, og det var ikke vanlig at andre hjalp til. Det har ikke vært antydning til uhell eller skader i perioden på over ti år som forsikrede har vært ansatt. I tillegg var det ukjent for forsikrede at maskinen opprinnelig hadde en sikkerhetsmekanisme og at denne var koblet ut. Nemndspraksisen som sekretariatet har vektlagt er heller ikke overførbar til denne saken. I

nemndssakene det er vist til, er det utvist langt mer uforsiktighet enn det forsikrede her er skyldig i. Selskapet har for øvrig heller ikke vist til fal. §§ 8-5 og 8-6.

Selskapet har i det vesentlige anført at det er et markert avvik fra forsvarlig handlemåte å ikke forsikre seg om at en maskin med bevegelige deler ikke kan begynne å gå før man tar hendene inn i maskinen for å drive renhold. Forsikrede hadde handlingsalternativer ved at han kunne trykket på knappen for "manuell mode" på styringspanelet. Videre kunne han hengt opp en lapp på det siste glasset om at dette ikke måtte fjernes når han gjorde rent. Det vises til avgjørelser 2016-368, 2015-005, 2015-254 og 2019-366. Når det gjelder fal. §§ 8-5 og 8-6, får ikke disse bestemmelsene anvendelse ved yrkesskadeforsikringsloven.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om forsikrede utviste grov uaktsomhet ved hendelsen, og om selskapet i så tilfelle kan avkorte kravet med 20 %.

Etter yrkesskadeforsikringsloven (yfl.) § 14 kan selskapet avkorte erstatningen "dersom arbeidstakeren forsettlig eller grovt uaktsomt" har medvirket til skaden. Nemnda legger, i tråd med høyesterettspraksis, til grunn at grov uaktsomhet forutsetter at det foreligger et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte, jf. Rt. 2009 s. 6. Avgjørelsen forutsetter at det foretas en konkret vurdering av hendelsesforløpet. Selskapet har bevisbyrden for at forsikrede har utvist grov uaktsomhet.

Nemnda legger til grunn at forsikrede drev vedlikeholdsarbeid på en fugemaskin som ikke var skrudd av da ulykken inntraff. Fugemaskinen begynte å fuge neste glass mens vedlikeholdet pågikk, og forsikredes hånd ble klemt mellom glass og kjetting. For å drive vedlikeholdsarbeid måtte man åpne en port som gjorde det mulig å komme til i maskinen, og sikkerhetsmekanismen som skal at maskinen stopper når porten åpner var koblet ut på ulykkestidspunktet. Sikkerhetsmekanismen hadde vært koblet ut i lang tid, og dette var kjent av flere arbeidstakere.

Nemnda har i en rekke tidligere saker lagt til grunn at det er grovt uaktsomt å rette feil og drive vedlikehold på maskiner med stort skadepotensiale, uten å forsikre seg om at maskinen er skrudd av, jf. blant annet 2019-366, 2016-368, 2015-254, 2015-005.

Etter en konkret vurdering finner nemnda at forsikrede utviste grov uaktsomhet ved å foreta den aktuelle handlingen uten å forsikre seg om at maskinen var skrudd av. Det bemerkes at forsikrede hadde lang arbeidserfaring og han hadde etter nemndas syn andre handlingsalternativer, det mest nærliggende var å bruke styringspanelet og koble fra maskinen slik at den ikke kunne starte opp igjen under vedlikeholdsarbeidet.

Etter yfl. § 14 tredje punktum gjelder skl. § 5-1 tilsvarende så langt den passer. Etter skl. § 5-1 første ledd skal det ved fastsettelsen av avkortningens størrelse tas hensyn til "atferden, og dens betydning for at skaden skjedde, omfanget av skaden og forholdene ellers". Da skadeomfanget ikke er avklart enda, finner nemnda i tråd med tidligere nemndspraksis at den endelige vurderingen utstår, men at avkortningen uansett ikke skal overstige 20 %.

Det bemerkes til slutt at fal. §§ 8-5 og 8-6 etter nemndas syn ikke kan anvendes i gjeldende sak.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Mallings (leder), Gro Farestvedt (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).